

Гроші, фінанси і кредит

Климаш Н. І.

к.е.н., доцент кафедри фінансів

Національного університету харчових технологій

м. Київ, Україна

Сухіх О. А.

студентка факультету обліку, фінансів та підприємницької діяльності

Національного університету харчових технологій

м. Київ, Україна

Особливості формування капіталу підприємств корпоративного типу

У сучасних ринкових умовах підприємства корпоративного типу визнаються найбільш ефективною господарською формою, а їх роль протягом останніх десятиліть помітно зростає. Підприємства корпоративного типу акумулюють значні фінансові кошти та спрямовують їх у фінансово-господарську діяльність. Великі корпорації складають основу технологічного комплексу ефективних економік більшості розвинених країн світу, надаючи визначального впливу на процес виробництва і формування цін. Негативною особливістю корпорацій є те, що вони демонструють домінуюче положення по відношенню до дрібних і середніх підприємств. Проте, держава має всі важелі впливу щодо обмеження таких прагнень корпорацій, здійснюючи відповідно економіко-правове регулювання процесу господарювання.

Фінансове забезпечення поточної виробничо-господарської діяльності підприємств полягає у забезпеченні безперервності процесу виробництва, розширенні виробничих фондів та нарощуванні обсягів виробництва. За таких умов підвищується продуктивність праці, знижується собівартість продукції, підвищується ефективність виробництва та виникають передумови до подальшого розвитку підприємства.

Успіх підприємства, незалежно від форми власності та виду діяльності, багато в чому залежить від правильного вибору джерел формування, напрямків

розподілу й використання капіталу, що знаходиться у розпорядженні підприємства.

Фінансову основу підприємства складає власний капітал, проте, ефективна фінансова діяльність підприємства неможлива без постійного залучення позикового капіталу. Саме він дає змогу суттєво розширити обсяг господарської діяльності підприємства, забезпечити більш ефективне використання власного капіталу, прискорити формування різних фінансових фондів та підвищити ринкову вартість підприємства. Таким чином, застосування комбінованих джерел фінансування підвищує результативність господарювання.

Джерела фінансування підприємств корпоративного типу зображено на рис.1.

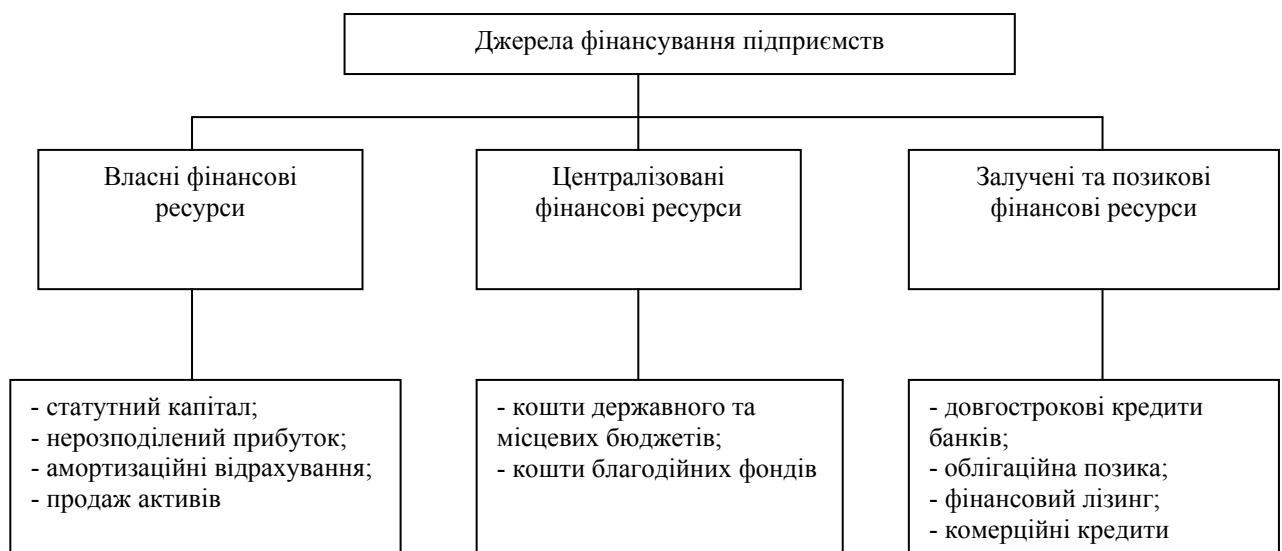

Рис.1. Джерела фінансування підприємств

Власному капіталу належить провідна роль у створенні та функціонуванні підприємства. Основою класифікаційної градації власного капіталу підприємства можна назвати його поділ на вкладений та нагромаджений. Власний капітал підприємства може формуватися як за рахунок, зовнішніх, так і за рахунок внутрішніх джерел. У складі внутрішніх джерел формування власних фінансових ресурсів основне місце належить прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства. Він формує

найбільшу частину його власних фінансових ресурсів, забезпечує приріст власного капіталу, а відповідно, і ріст ринкової вартості підприємства. Певну роль у складі внутрішніх джерел виконують також амортизаційні відрахування, особливо на підприємствах із високою вартістю власних основних засобів і нематеріальних активів.

У складі зовнішніх джерел формування власного капіталу провідне місце належить залученню підприємством додаткового пайового капіталу, шляхом додаткових внесків, або акціонерного капіталу, шляхом додаткової емісії акцій. Для окремих підприємств одним із зовнішніх джерел формування власного капіталу може виступати фінансова допомога, яку отримують, як правило, лише окремі державні підприємства [3].

Ефективна фінансова діяльність підприємства неможлива без постійного залучення позикового капіталу. Використання позикового капіталу дозволяє істотно розширити обсяг господарської діяльності підприємства, забезпечити більш ефективне використання власного капіталу.

Позиковий капітал, що використовується підприємством, характеризує в сукупності обсяг його фінансових зобов'язань [4]. Ці фінансові зобов'язання в сучасній господарській практиці диференціюються в такий спосіб:

1. Довгострокові фінансові зобов'язання. До них відносяться всі форми позикового капіталу, що функціонують на підприємстві, з терміном його використання більш одного року. Основними формами цих зобов'язань є довгострокові кредити банків і довгострокові позикові кошти (заборгованість за податковим кредитом; по емітованих облігаціях; по фінансовій допомозі, наданій на поворотній основі і т.п.), термін погашення яких ще не настав або які не погашені в передбачений термін.

2. Короткострокові фінансові зобов'язання. До них відносяться всі форми притягнутого позикового капіталу з терміном його використання до одного року. Основними формами цих зобов'язань є короткострокові кредити банків і короткострокові позикові кошти, як передбачені до погашення в майбутньому періоді, так і не погашені у встановлений термін, різні форми кредиторської

заборгованості підприємства (по товарах, роботах і послугах; по виданих векселях; по отриманих авансах; по розрахунках з бюджетом і позабюджетними фондами; по оплаті праці; з дочірніми підприємствами; з іншими кредиторами) і інші короткострокові фінансові зобов'язання [1].

Отже, позиковий капітал складається з кредитів, облігаційних позик, авансів отриманих від покупців (замовників), та іншої кредиторської заборгованості, у вигляді відстрочених платежів постачальникам і підрядникам, векселів виданих, заборгованості за виплатами заробітної плати, тощо [4].

Основним видом позикового капіталу можна вважати кредит. Використання у необхідних розмірах короткострокових кредитів банку створює для підприємства умови щодо підвищення ефективності використання фінансових ресурсів, оскільки потреби в оборотних коштах, які носять тимчасовий характер, покриваються за рахунок кредитів.

Однією з основних проблем, що перешкоджають ефективному залученню капіталу підприємствами корпоративного типу є його вартість та можливість виникнення фінансових ризиків. Залучення в оборот виключно власного капіталу формує високу вартість капіталу, що пов'язано, найчастіше, з невизначеністю термінів функціонування підприємства. Натомість, використання позикового капіталу в розумних межах сприяє поліпшенню фінансового стану, підвищенню ефективності використання власного капіталу, можливості диверсифікації діяльності та нарощуванню обсягів виробництва.

Література:

1. Акименко, Н. В. Дослідження структури і джерел формування капіталу транспортних підприємств / Н. В. Акименко, Н. С. Поповенко // Труды Одесского политехнического университета. – 2003. – №1(19). – С. 262-267.

2. Ананьев, О. М. Оцінка вибору обсягу залучених коштів кооперативного підприємства / О. М. Ананьев // Фінанси України. – 2004. – №4. – С. 42-47.

3. Самолова, Т. А. Джерела формування фінансового капіталу підприємства / Т. А. Самойлова // Облік і фінанси АПК. – 2011. – №1. – С. 169-173.

4. Сопко, В. В. Бухгалтерський облік капіталу (власності, пасивів) : навч. посіб. / В. В. Сопко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с.

5. Марченко, А. Аналіз джерел формування фінансових ресурсів / А. Марченко // Фінанси України. – 2002. - №9. – С. 102-109.